

Η αρχή της σύμφωνης προς το δίκαιο της Ένωσης ερμηνείας του εθνικού δικαίου δεν μπορεί να αποτελέσει έρεισμα για *contra legem* ερμηνεία του εθνικού δικαίου (σκέψη II.4). Το εθνικό δικαστήριο δεν υποχρεούται, βάσει του δικαίου της Ένωσης και μόνο, να αφήσει ανεφάρμοστη διάταξη του εσωτερικού δικαίου του που αντιβαίνει προς διάταξη του δικαίου της Ένωσης, εάν η τελευταία στερείται άμεσου αποτελέσματος (σκέψη II.6). Η διάταξη οδηγίας, η οποία αποσκοπεί στην απονομή δικαιωμάτων ή στην επιβολή υποχρεώσεων στους ιδιώτες, δεν μπορεί να έχει εφαρμογή, αυτή καθαυτή, στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς ανακύπτουσας αποκλειστικώς μεταξύ ιδιωτών, στους οποίους συγκαταλέγονται και οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης (σκέψη II.7). Πότε οι διατάξεις του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν οριζόντιο άμεσο αποτέλεσμα σε διαφορές μεταξύ ιδιωτών. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να προβλέψουν την καταβολή «δίκαιης» αποζημίωσης υπέρ των δικαιούχων του αποκλειστικού δικαιώματος αναπαραγωγής, όταν αποφασίζουν να εισαγάγουν στο εσωτερικό τους δίκαιο την εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής. Τα κράτη μέλη διαθέτουν ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως για να οριοθετήσουν τα διάφορα στοιχεία του συστήματος δίκαιης αποζημίωσης. Ένα εθνικό σύστημα επιμερισμού που επιφυλάσσει υπέρ των εκδοτών των έργων των δημιουργών τμήμα της δίκαιης αποζημίωσης που οφείλεται στους δικαιούχους, αντίκειται στο ενωσιακό δίκαιο, εάν παράλληλα δεν υποχρεώνονται οι εκδότες να φροντίσουν ώστε, έστω και εμμέσως, οι δημιουργοί αυτοί να ωφεληθούν από το τμήμα της αποζημίωσης, το οποίο στερούνται. Με την Οδηγία (ΕΕ) 2019/790 ο ενωσιακός νομοθέτης αποσκοπεί στην αναδρομική νομιμοποίηση των υφιστάμενων εθνικών συστημάτων επιμερισμού της «δίκαιης αποζημίωσης». Ευχέρεια των κρατών μελών να απονέμουν ορισμένα δικαιώματα ή οφέλη σε τρίτους μη δημιουργούς, όπως στους εκδότες, χωρίς να εισάγουν σύστημα επιμερισμού της δίκαιης αποζημίωσης. Συνεπώς μπορούν να θεσπίσουν ένα ειδικό ενοχικής φύσεως (σχετικό) δικαίωμα των εκδοτών με αντικείμενο την καταβολή αμοιβής (remuneration) λόγω της ζημίας, που εκείνοι υφίστανται με βάση τις εξαιρέσεις του δικαιώματος αναπαραγωγής των δημιουργών. Από την διατύπωση του άρθρου 18 § 3 εδ. α' ν. 2121/1993 («οφείλεται εύλογη αμοιβή στο δημιουργό του έργου και στους κατά την παρούσα διάταξη δικαιούχους συγγενικών δικαιωμάτων») προκύπτει ότι θεσπίζονται αυτοτελή ενοχικά δικαιώματα, υπό την έννοια ότι όλοι οι ρητώς στην παράγραφο αυτή αναφερόμενοι δικαιούχοι συγγενικών δικαιωμάτων δεν συμμετέχουν στην αντίστοιχη «εύλογη αμοιβή» των δημιουργών, ούτε, συνεπώς, η ανεξάρτητη αξίωσή τους μειώνει το ύψος της τελευταίας. Έτσι, προκύπτει η σαφής βούληση του Έλληνα νομοθέτη να προσνείμει στους εκδότες εντύπων ένα ειδικό δικαίωμα ενοχικής φύσεως, που αποσκοπεί στην προστασία των επενδύσεών τους και στην αποκατάσταση της περιουσιακής τους βλάβης από τις πράξεις ελεύθερης αναπαραγωγής, και το οποίο, εφόσον δεν ευρίσκει έρεισμα σε διάταξη ενωσιακού δικαίου, έχει καθαρά εθνικό χαρακτήρα. Τα ενοχικά περιουσιακά δικαιώματα και ειδικότερα οι απαιτήσεις, είτε αναγνωρισμένες με δικαστική ή διαιτητική απόφαση, είτε απλώς γεννημένες κατά το εθνικό δίκαιο, εφόσον υπάρχει νόμιμη προσδοκία, με βάση το ισχύον, έως την προσφυγή στο δικαστήριο, δίκαιο, ότι μπορούν να ικανοποιηθούν δικαστικά, εμπίπτουν στην έννοια της «περιουσίας» του άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), αλλά και στην έννοια της ιδιοκτησίας του άρθρου 17 Συντάγματος.

Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών 1319/2022

ΑΦΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣΕ ΤΗΝ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

I. Η κατ' άρθρο 91 ΚΠολΔ ανακοίνωση δίκης δεν αποτελεί μορφή αιτήσεως παροχής ένδικης προστασίας και δεν δημιουργεί υποχρέωση του δικαστηρίου να αποφανθεί επ' αυτής, ούτε του λήπτη της ανακοίνωσης να απαντήσει στην ιστορική βάση αυτής. Στα πλαίσια άλλης δίκης μεταξύ του ανακοινώσαντος και του λήπτη της ανακοίνωσης θα ερευνηθεί εάν αυτή ήταν έγκυρη και προκάλεσε την έκπτωση του τελευταίου από την δυνατότητα να ασκήσει το δικαίωμα της τριτανακοπής (βλ. ΑΠ 1730/2012 ΝΟΜΟΣ). Στην προκείμενη περίπτωση, ο λήπτης της ανακοίνωσης, αστικός μη κερδοσκοπικός συνεταιρισμός περιορισμένης ευθύνης με την επωνυμία «...», δεν άσκησε το εκ του άρθρου 92 ΚΠολΔ δικαίωμά του να συμμετάσχει στην δίκη, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις για την παρέμβαση, και, συνεπώς, δεν κατέστη διάδικος σε αυτήν (βλ. Αν. Πλεύρη/Μ. Γεωργιάδου στο συλλογικό έργο «Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας – Ερμηνεία κατ' άρθρο», επιμ. Χ. Απαλαγάκη, Τόμος 2ος, 5η έκδ., άρθρο 92 αρ. 1).

II. 1. Η Συνθήκη για την λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σ.Λ.Ε.Ε.) ορίζει τα εξής: «άρθρο 288 (πρώην άρθρο 249 της ΣΕΚ) Για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης, τα θεσμικά όργανα θεσπίζουν κανονισμούς, οδηγίες, αποφάσεις, συστάσεις και γνώμες. Ο κανονισμός έχει γενική ισχύ. Είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος. Η οδηγία δεσμεύει κάθε κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται, όσον αφορά το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, αλλά αφήνει την επιλογή του τύπου και των μέσων στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών. Η απόφαση είναι δεσμευτική ως προς όλα τα μέρη της. Όταν ορίζει αποδέκτες, είναι δεσμευτική μόνο για αυτούς. Οι συστάσεις και οι γνώμες δεν δεσμεύουν. ... Άρθρο 291 1. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν όλα τα μέτρα εσωτερικού δικαίου που είναι αναγκαία για την εφαρμογή των νομικά δεσμευτικών πράξεων της Ένωσης».

2. Χαρακτηριστικά γνωρίσματα του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η προέλευσή του από αυτόνομη πηγή δικαίου, την οποία αποτελούν οι Συνθήκες, η υπεροχή του έναντι του δικαίου των κρατών μελών, καθώς και το άμεσο αποτέλεσμα πλήθους διατάξεων που εφαρμόζονται στους πολίτες των κρατών μελών και στα ίδια τα κράτη μέλη. Βάσει των ουσιωδών αυτών χαρακτηριστικών έχει διαμορφωθεί ένα συγκροτημένο πλέγμα αρχών, κανόνων και εννόμων σχέσεων που τελούν σε αλληλεξάρτηση μεταξύ τους και δεσμεύουν αμοιβαία την ίδια την Ένωση και τα κράτη μέλη της, καθώς και τα κράτη μέλη μεταξύ τους (βλ. απόφαση ΔΕΕ της 24ης Ιουνίου 2019, *Porlawski*, C-573/17,

ΕΥ:C:2019:530, σκέψη 52).

3. Η αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης έναντι του δικαίου των κρατών μελών επιβάλλει σε όλες τις αρχές των τελευταίων να διασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα των κανόνων της Ένωσης, τα δε επιμέρους εθνικά δίκαια δεν μπορούν να επηρεάσουν την αποτελεσματικότητά τους στο έδαφος των κρατών μελών (βλ. απόφαση ΔΕΕ της 18ης Ιανουαρίου 2022, Thelen Technopark Berlin, C-261/20, ΕΥ:C:2022:33, σκέψη 25, Porławski σκέψεις 53 -54). Προκειμένου να διασφαλισθεί η πλήρης αποτελεσματικότητα όλων των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, η αρχή της υπεροχής επιβάλλει, μεταξύ άλλων, στα εθνικά δικαστήρια να ερμηνεύουν, στο μέτρο του δυνατού, το εθνικό τους δίκαιο κατά τρόπο σύμφωνο προς το ενωσιακό δίκαιο και να παρέχουν στους ιδιώτες την δυνατότητα να λαμβάνουν αποζημίωση, όταν τα δικαιώματά τους βλάπτονται από παράβαση του δικαίου της Ένωσης, καταλογιζόμενη σε κράτος μέλος (βλ. Thelen Technopark Berlin σκέψη 26, Porławski σκέψεις 56-57).

4. Ειδικότερα, το ΔΕΕ έχει επανειλημμένως κρίνει ότι εθνικό δικαστήριο, το οποίο επιλαμβάνεται διαφοράς ανακύπτουσας αποκλειστικώς μεταξύ ιδιωτών, υποχρεούται, όταν εφαρμόζει τις διατάξεις του εσωτερικού δικαίου που θεσπίστηκαν για τη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο των υποχρεώσεων που προβλέπει οδηγία, να λαμβάνει υπόψη το σύνολο των κανόνων του εθνικού δικαίου και να τους ερμηνεύει, στο μέτρο του δυνατού, υπό το πρίσμα του γράμματος και του σκοπού της οδηγίας προκειμένου να εξασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα της επίμαχης οδηγίας και να καταλήγουν σε λύση σύμφωνη με τον επιδιωκόμενο από αυτήν σκοπό (βλ. Thelen Technopark Berlin σκέψη 27, Porławski σκέψη 55, απόφαση Δ.Ε.Κ. της 4ης Ιουλίου 2006, Αδενέλερ κλπ., C-212/04, ΕΥ:C:2006:443, Αρμεν 2006.2037, σκέψη 111). Ωστόσο, η αρχή της σύμφωνης προς το δίκαιο της Ένωσης ερμηνείας του εθνικού δικαίου υπόκειται σε ορισμένα όρια. Έτσι, η υποχρέωση του εθνικού δικαστηρίου να λαμβάνει υπόψη το περιεχόμενο μιας οδηγίας, όταν ερμηνεύει και εφαρμόζει τους οικείους κανόνες του εσωτερικού δικαίου, οριοθετείται από τις γενικές αρχές του δικαίου και δεν μπορεί να αποτελέσει έρεισμα για *contra legem* ερμηνεία του εθνικού δικαίου (βλ. Thelen Technopark Berlin σκέψη 28, Αδενέλερ κλπ. σκέψη 110).

5. Σε περίπτωση που είναι αδύνατη η σύμφωνη προς τις απαιτήσεις του δικαίου της Ένωσης ερμηνεία της εθνικής νομοθεσίας, το εθνικό δικαστήριο, στο οποίο έχει ανατεθεί, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του, η εφαρμογή των κανόνων του δικαίου της Ένωσης, υποχρεούται βάσει της αρχής της υπεροχής να διασφαλίζει την πλήρη αποτελεσματικότητά τους, αφήνοντας εν ανάγκη αυτεπαγγέλτως ανεφάρμοστη κάθε αντίθετη διάταξη της εθνικής νομοθεσίας, έστω και μεταγενέστερη, χωρίς να υποχρεούται να ζητήσει ή να

αναμείνει την προηγούμενη εξαφάνισή της είτε διά της νομοθετικής οδού είτε μέσω οποιασδήποτε άλλης συνταγματικής διαδικασίας (βλ. Thelen Technopark Berlin σκέψη 30, απόφαση ΔΕΕ της 24ης Ιουνίου 2019, Bank BGŻ BNP Paribas, C-183/18, EU:C:2020:153, σκέψη 61, Porlawski σκέψη 58).

6. Όμως, η πλήρης αποτελεσματικότητα δεν καθορίζεται μόνο με βάση την αρχή της υπεροχής, αλλά πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και άλλα ουσιώδη χαρακτηριστικά του δικαίου της Ένωσης και, ειδικότερα, η αναγνώριση άμεσου αποτελέσματος σε μέρος μόνον των διατάξεών του (βλ. Porlawski σκέψη 59). Η αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης δεν είναι επομένως δυνατόν να καταλήγει στην αμφισβήτηση της βασικής διακρίσεως μεταξύ των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης που έχουν άμεσο αποτέλεσμα και εκείνων που δεν έχουν, ούτε, κατά συνέπεια, στην καθιέρωση ενιαίου καθεστώτος εφαρμογής του συνόλου των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης από τα εθνικά δικαστήρια (βλ. Porlawski σκέψη 60). Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι κάθε αρμοδίως επιληφθέν υποθέσεως εθνικό δικαστήριο έχει την υποχρέωση, ως όργανο κράτους μέλους, να αφήνει ανεφάρμοστη κάθε διάταξη του εθνικού δικαίου που αντιβαίνει προς διάταξη του δικαίου της Ένωσης, η οποία έχει άμεσο αποτέλεσμα στην διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί (βλ. Porlawski σκέψη 61). Αντιθέτως, δεν χωρεί επίκληση μιας μη έχουσας άμεσο αποτέλεσμα διατάξεως του δικαίου της Ένωσης, προκειμένου να μην εφαρμοσθεί μια αντιβαίνουσα προς αυτήν διάταξη του εθνικού δικαίου (βλ. Porlawski σκέψη 62). Δηλαδή, η υποχρέωση του εθνικού δικαστηρίου να αφήσει ανεφάρμοστη διάταξη του εσωτερικού δικαίου που αντιβαίνει προς διάταξη του δικαίου της Ένωσης, καίτοι απορρέει από την υπεροχή που αναγνωρίζεται στην τελευταία αυτή διάταξη, εξαρτάται, εντούτοις, από το κατά πόσον αυτή έχει άμεσο αποτέλεσμα στη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί το ανωτέρω δικαστήριο. Ως εκ τούτου, εθνικό δικαστήριο δεν υποχρεούται, βάσει του δικαίου της Ένωσης και μόνο, να αφήσει ανεφάρμοστη διάταξη του εσωτερικού δικαίου του που αντιβαίνει προς διάταξη του δικαίου της Ένωσης, εάν η τελευταία στερείται άμεσου αποτελέσματος (βλ. Thelen Technopark Berlin σκέψη 33, Bank BGŻ BNP Paribas σκέψη 63, Porlawski σκέψη 68).

7. Υπενθυμίζεται συναφώς ότι κατά πάγια νομολογία, ακόμη και μια σαφής, ακριβής και απαλλαγμένη αιρέσεων διάταξη οδηγίας, η οποία αποσκοπεί στην απονομή δικαιωμάτων ή στην επιβολή υποχρεώσεων στους ιδιώτες, δεν μπορεί να έχει εφαρμογή, αυτή καθαυτή, στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς ανακύπτουσας αποκλειστικώς μεταξύ ιδιωτών (βλ. αποφάσεις Δ.Ε.Ε. της 6ης Νοεμβρίου 2018, Bauer, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-569/16 και C-570/16, EU:C:2018:871, σκέψεις 76-78, της 6ης Νοεμβρίου 2018, Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16, EU:C:2018:874, σκέψεις 66 – 68, της 27ης Φεβρουαρίου 2014, OSA, C-351/12,

EU:C:2014:110, ΔίΜΕΕ 2014.214, σκέψη 43), στερείται, δηλαδή, άμεσου αποτελέσματος (βλ. Αδενέλερ κλπ. σκέψη 113). Στους ιδιώτες συγκαταλέγονται και οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης, οι οποίοι έχουν ως αποστολή να εξασφαλίζουν τον σεβασμό των δικαιωμάτων, που αντλούν οι δημιουργοί και οι δικαιούχοι συγγενικών δικαιωμάτων από το ιδιωτικό δίκαιο, ιδίως δε από τα ειδικά νομοθετήματα περί προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων, και δεν ασκούν κάποιας μορφής δημόσια εξουσία, ώστε να μπορούν να θεωρηθούν ως κρατικοί οργανισμοί (βλ. τις Προτάσεις της Γενικής Εισαγγελέα, Eleanor Sharpston, της 14ης Νοεμβρίου 2013, στην υπόθεση C-351/12, OSA, EU:C:2013:749, σκέψη 47).

8. Τα άρθρα 2 και 5 § 2 στ. α' και β' της οδηγίας 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2001 «για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας» (εφεξής «οδηγία») προβλέπουν τα εξής: «Άρθρο 2 Δικαίωμα αναπαραγωγής Τα κράτη μέλη παρέχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν, την άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει: α) στους δημιουργούς, όσον αφορά τα έργα τους, β) στους καλλιτέχνες ερμηνευτές ή εκτελεστές, όσον αφορά την εγγραφή σε υλικό φορέα των ερμηνειών ή εκτελέσεών τους, γ) στους παραγωγούς φωνογραφήματων, όσον αφορά τα φωνογραφήματά τους, δ) στους παραγωγούς της πρώτης υλικής ενσωμάτωσης ταινιών σε φορέα, όσον αφορά το πρωτότυπο και τα αντίγραφα των ταινιών τους, ε) στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς, όσον αφορά την υλική ενσωμάτωση των εκπομπών τους, που μεταδίδονται ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, συμπεριλαμβανομένης της καλωδιακής ή δορυφορικής μετάδοσης. ... Άρθρο 5 Εξαιρέσεις και περιορισμοί ... 2. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς από το δικαίωμα αναπαραγωγής που προβλέπεται στο άρθρο 2 στις ακόλουθες περιπτώσεις: α) αναπαραγωγή σε χαρτί ή ανάλογο υλικό φορέα, με τη χρήση οποιοδήποτε είδους φωτογραφικής τεχνικής ή με οποιαδήποτε άλλη μέθοδο που επιφέρει παρόμοια αποτελέσματα, εκτός από τις παρτιτούρες, υπό τον όρο ότι οι δικαιούχοι λαμβάνουν δίκαιη αποζημίωση, β) αναπαραγωγές σε οποιοδήποτε μέσο που πραγματοποιούνται από φυσικό πρόσωπο για ιδιωτική χρήση και για μη άμεσους ή έμμεσους εμπορικούς σκοπούς, υπό τον όρο ότι οι δικαιούχοι λαμβάνουν δίκαιη αποζημίωση που συνεκτιμά την εφαρμογή ή όχι των τεχνολογικών μέτρων του άρθρου 6 στο συγκεκριμένο έργο ή άλλο υλικό, ...». Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 13 § 1 εδ. α' της οδηγίας «Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο στις 22 Δεκεμβρίου 2002 και ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά».

9. Το άρθρο 5 της οδηγίας επιγράφεται τυπικώς «Εξαιρέσεις και περιορισμοί» και στην παράγραφο 2 αυτού απαριθμούνται περιοριστικώς (εξαντλητικώς) εξαιρέσεις ή περιορισμοί από το προβλεπόμενο στο άρθρο 2 της ίδιας ως άνω οδηγίας δικαίωμα αναπαραγωγής (βλ. απόφαση ΔΕΕ της 29ης Ιουλίου 2019, Spiegel Online, C-516/17, EU:C:2019:625, ΕλλΔνη 2019.1493, σκέψεις 41 και 47 – 48), που, με τη σειρά τους, συνεπάγονται δικαιώματα υπέρ των χρηστών έργων ή άλλων προστατευόμενων αντικειμένων (βλ. Spiegel Online σκέψη 54).

10. Το άρθρο 5 § 2 στ. α' και β' της οδηγίας παρέχει στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης την δυνατότητα να προβλέψουν τις λεγόμενες εξαιρέσεις της «φωτοτυπικής αναπαραγωγής» και της «ιδιωτικής αντιγραφής» [βλ. απόφαση ΔΕΕ της 12ης Νοεμβρίου 2015, C-572/13, Hewlett-Packard («Reprobel»), EU:C:2015:750, ΧρΙΔ 2016.131, σκέψεις 29 - 34, όπου και διαπίστωση ότι το πεδίο εφαρμογής της διατάξεως που προβλέπει την εξαίρεση φωτοτυπικής αναπαραγωγής τέμνεται εν μέρει με το πεδίο εφαρμογής της διατάξεως που προβλέπει την εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής]. Η νομολογία του ΔΕΕ ως προς την ερμηνεία της «δίκαιης αποζημίωσης» σε σχέση με την εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής πρέπει να θεωρηθεί ότι εφαρμόζεται *mutatis mutandis* για την ερμηνεία του άρθρου 5 § 2 στ. α' της οδηγίας (βλ. Hewlett-Packard σκέψεις 37 και 68).

11. Η παραγωγή αντιγράφου από φυσικό πρόσωπο, που ενεργεί ως ιδιώτης, χωρίς την άδεια του δημιουργού του οικείου έργου πρέπει να θεωρηθεί ως πράξη επιζήμια για τον τελευταίο (βλ. αποφάσεις ΔΕΕ της 24ης Μαρτίου 2022, Austro-Mechana, C-433/20, EU:C:2022:217, σκέψη 39, της 29ης Νοεμβρίου 2017, VCAST, C-265/16, EU:C:2017:913, σκέψη 33, της 21ης Οκτωβρίου 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, ΧρΙΔ 2011.210, σκέψη 44). Για τον λόγο αυτό, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να προβλέψουν την καταβολή δίκαιης αποζημίωσης υπέρ των δικαιούχων του αποκλειστικού δικαιώματος αναπαραγωγής, όταν αποφασίζουν να εισαγάγουν στο εσωτερικό τους δίκαιο την εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής (βλ. Austro-Mechana C-433/20 σκέψη 38, αποφάσεις ΔΕΕ της 9ης Ιουνίου 2016, EGEDA κ.λπ., C-470/14, EU:C:2016:418, ΧρΙΔ 2016.458, σκέψη 20, της 21ης Απριλίου 2016, Austro-Mechana, C-572/14, EU:C:2016:286, σκέψη 17, της 5ης Μαρτίου 2015, Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, ΧρΙΔ 2016.139, σκέψη 19, της 10ης Απριλίου 2014, ACI Adam κ.λπ., C-435/12, EU:C:2014:254, σκέψη 48, της 11ης Ιουλίου 2013, Amazon.com International Sales κ.λπ., C-521/11, EU:C:2013:515, ΔίΜΕΕ 2014.84, σκέψη 19, της 16ης Ιουνίου 2011, Stichting de Thuis kopie, C-462/09, EU:C:2011:397, ΧρΙΔ 2012.140, σκέψη 22, Padawan σκέψεις 30 και 36). Μάλιστα, το κράτος μέλος, που εισήγαγε μια τέτοια εξαίρεση στο εθνικό του δίκαιο, έχει, συναφώς,

υποχρέωση αποτελέσματος, υπό την έννοια ότι το κράτος αυτό οφείλει να διασφαλίσει, σύμφωνα με την εδαφική αρμοδιότητά του, την πραγματική είσπραξη της δίκαιης αποζημιώσεως προς αποκατάσταση της ζημίας που υπέστησαν οι δικαιούχοι του αποκλειστικού δικαιώματος αναπαραγωγής λόγω της αναπαραγωγής προστατευόμενων έργων από τελικούς χρήστες που κατοικούν στο έδαφος του εν λόγω κράτους (βλ. *Austro-Mechana C-433/20* σκέψη 38, *EGEDA* σκέψη 21, *Austro-Mechana C-572/14* σκέψη 20, *Amazon.com International Sales* κ.λπ. σκέψεις 32 και 57, *Stichting de Thuiskopie* σκέψεις 34 και 36).

12. Σκοπός της ως άνω δίκαιης αποζημιώσεως είναι να παράσχει «επαρκή» επανόρθωση στους δημιουργούς για τη χρήση των προστατευόμενων έργων τους χωρίς την άδειά τους, οπότε η δίκαιη αποζημίωση πρέπει να θεωρείται ως το αντιστάθμισμα της ζημίας που υπέστησαν (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 35 και 38 της οδηγίας, *Austro-Mechana C-572/14* σκέψη 19, *Hewlett-Packard* σκέψη 36, *ACI Adam* κ.λπ. σκέψη 50, *Amazon.com International Sales* κ.λπ. σκέψη 47, *Stichting de Thuiskopie* σκέψη 24, *Padawan* σκέψεις 39-40). Παρέπεται ότι, το ύψος της δίκαιης αποζημίωσης πρέπει να συναρτάται με την ζημία που όντως προξενείται στους δημιουργούς των προστατευόμενων έργων λόγω της δημιουργίας ιδιωτικών αντιγράφων [βλ. *Austro-Mechana C-433/20* σκέψη 49, απόφαση ΔΕΕ της 22ας Σεπτεμβρίου 2016, *C-110/15*, *Nokia Italia* κ.λπ., *EU:C:2016:717*, σκέψη 28, *EGEDA* κ.λπ. σκέψη 26, *Hewlett-Packard* σκέψεις 36 και 69 (κριτήριο πραγματικής ζημίας), *Copydan Båndkopi* σκέψη 21, *Amazon.com International Sales* κ.λπ. σκέψη 47, *Stichting de Thuiskopie* σκέψη 24, *Padawan* σκέψεις 39, 40, 42, 50]. Με άλλη διατύπωση, δίκαιη είναι η αποζημίωση, η οποία δεν συνιστά υπερβάλλουσα ή ελλιπή αποζημίωση των δικαιούχων για τη ζημία που υπέστησαν λόγω της ιδιωτικής αντιγραφής (βλ. Προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα, *Gerard Hogan*, της 23ης Σεπτεμβρίου 2021, στην υπόθεση *C-433/20*, *EU:C:2021:763*, σκέψη 59).

13. Στο μέτρο που οι διατάξεις της οδηγίας δεν προσδιορίζουν περαιτέρω τα διάφορα στοιχεία του συστήματος δίκαιης αποζημιώσεως, τα κράτη μέλη διαθέτουν ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως για να τα οριοθετήσουν. Στα κράτη μέλη εναπόκειται, μεταξύ άλλων, να καθορίζουν τα πρόσωπα που οφείλουν να καταβάλουν την αποζημίωση αυτή, καθώς και να καθορίσουν τη μορφή, τον τρόπο και το ύψος της εν λόγω αποζημιώσεως (βλ. *Austro-Mechana C-433/20* σκέψη 41, *Nokia Italia* κ.λπ. σκέψη 27, *EGEDA* κ.λπ. σκέψεις 22, 23 και 38, *Austro-Mechana C-572/14* σκέψη 18, *Copydan Båndkopi* σκέψη 20, *Amazon.com International Sales* κ.λπ. σκέψη 20, *Padawan* σκέψη 37), το οποίο (ύψος) ποικίλλει σε μεγάλο βαθμό από κράτος μέλος σε κράτος μέλος (βλ. τις Προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα, *Maciej Szpunar*, στην υπόθεση *C-470/14*, *EU:C:2016:24*, σκέψη 25).

14. Όταν κράτος μέλος εισάγει μεν στο εσωτερικό του δίκαιο την εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής ή/και της φωτοαναπαραγωγής, πλην, όπως, δεν προβλέπει την καταβολή δίκαιης αποζημίωσης ή προβλέπει την καταβολή ελλιπούς δίκαιης αποζημίωσης, τότε πρέπει να γίνει δεκτό ότι η εθνική νομοθεσία δεν συνάδει με τις απαιτήσεις που απορρέουν από το άρθρο 17 § 2 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής «Χάρτης»), το οποίο εγγυάται την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, επειδή οι δημιουργοί αποστερούνται ολικώς ή μερικώς, αντιστοίχως, του νομίμως κτηθέντος βάσει του άρθρου 5 § 2 στ. α' και β' της οδηγίας δικαιώματός τους να λαμβάνουν τέτοια αποζημίωση (πρβλ. απόφαση ΔΕΕ της 9ης Φεβρουαρίου 2012, Luksan, C-277/10, EU:C:2012:65, ΔίΜΕΕ 2012.280, σκέψεις 68–71). Όμως, τα άρθρα του Χάρτη, ο οποίος σύμφωνα με το άρθρο 6 § 1 εδ. α' της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Σ.Ε.Ε.) έχει το ίδιο νομικό κύρος με τις Συνθήκες και είναι νομικά δεσμευτικός από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας (1η Δεκεμβρίου 2009), έχουν οριζόντιο άμεσο αποτέλεσμα, όταν είναι, ως προς την ίδια τους την ύπαρξη, επιτακτικά και ανεπιφύλακτα, υπό την έννοια ότι είναι αφεαυτού ικανά να απονεύουν στους ιδιώτες δικαίωμα δυνάμενο να προβληθεί ως τέτοιο, χωρίς, δηλαδή, να απαιτείται περαιτέρω συγκεκριμενοποίηση του δικαιώματος με διατάξεις του δικαίου της Ένωσης ή του εθνικού δικαίου, προκειμένου να καταστεί αυτό λειτουργικό (βλ. Bauer σκέψεις 85 επ., Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften σκέψεις 74 επ., απόφαση ΔΕΕ της 15ης Ιανουαρίου 2014, Association de médiation sociale, C-176/12, EU:C:2014:2, σκέψη 47). Υπό το προπαρατιθέμενο πλαίσιο επισημαίνεται ότι η επιβαλλόμενη στα κράτη μέλη υποχρέωση από το άρθρο 5 § 2 στ. α' και β' της οδηγίας να προβλέπουν την καταβολή δίκαιης αποζημίωσης στους δημιουργούς, όταν εισάγουν την εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής ή/και της φωτοτυπικής αναπαραγωγής, δεν προκύπτει υπό τη μορφή ενός απευθείας εφαρμοζόμενου κανόνα δικαίου, ούτε από το γράμμα του άρθρου 17 § 2 του Χάρτη, ούτε από τις Επεξηγήσεις σχετικά με το Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (ΕΕ C 303 της 14.12.2007, σελ. 17), οι οποίες λαμβάνονται δεόντως υπόψη κατά την ερμηνεία και εφαρμογή του Χάρτη κατ' άρθρα 6 § 1 εδ. γ' της ΣΕΕ και 52 § 7 του Χάρτη. Παρέπεται ότι, δεν δύναται να γίνει επίκληση του συγκεκριμένου άρθρου του Χάρτη στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ ιδιωτών ως προς το δικαίωμα λήψης της δίκαιης αποζημίωσης, προκειμένου να κριθεί ότι η ασυμβίβαστη προς την οδηγία εθνική διάταξη δεν πρέπει να εφαρμοσθεί (πρβλ. Association de médiation sociale σκέψεις 46 - 48). Η άνω διαπίστωση δεν αναιρείται από τον συνδυασμό του άρθρου 17 § 2 του Χάρτη με τις διατάξεις του άρθρου 5 § 2 στ. α' και β' της οδηγίας, δεδομένου ότι, στο μέτρο που το άρθρο αυτό του Χάρτη δεν είναι αφ' εαυτού ικανό να απονεύει στους ιδιώτες δικαίωμα δυνάμενο να προβληθεί ως τέτοιο, τα

πράγματα δεν μπορούν να είναι διαφορετικά στην περίπτωση του προαναφερόμενου συνδυασμού (πρβλ. Association de médiation sociale σκέψη 49· επίσης βλ. τις Προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα Yves Bot της 29ης Μαΐου 2018 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-569/16 και C-570/16, Bauer, EU:C:2018:337, σκέψη 74, όπου και πλήρη ανάλυση του σκεπτικού του ΔΕΕ). Πάντως, ο διάδικος, ο οποίος θίγεται από το γεγονός ότι το εθνικό δίκαιο δεν είναι σύμφωνο προς το δίκαιο της Ένωσης, μπορεί να επικαλεσθεί τη νομολογία που προέκυψε από την απόφαση ΔΕΕ της 19ης Νοεμβρίου 1991, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-6/90 και C-9/90, Francovich και Bonifaci κατά Ιταλίας (EU:C:1991:428), προκειμένου, ενδεχομένως, να αποκατασταθεί η ζημία που υπέστη (βλ. Association de médiation sociale σκέψη 50).

15. Περαιτέρω, οι εκδότες εντύπων δεν περιλαμβάνονται στους δικαιούχους του δικαιώματος αναπαραγωγής του άρθρου 2 της οδηγίας (βλ. Hewlett-Packard σκέψη 47) και, συνεπώς, δεν υφίστανται κάποια αποκαταστατέα ζημία λόγω της αναπαραγωγής με βάση τις εξαιρέσεις της φωτοτυπικής αναπαραγωγής και της ιδιωτικής αντιγραφής (βλ. Hewlett-Packard σκέψη 48). Παρέπεται ότι, δεν μπορούν να ωφεληθούν από την είσπραξη αποζημιώσεως με βάση αυτές τις εξαιρέσεις, όταν μια τέτοια ωφέλεια θα έχει ως συνέπεια να στερήσει από τους δικαιούχους του δικαιώματος αναπαραγωγής το σύνολο ή τμήμα της αποζημιώσεως που δικαιούνται βάσει των ίδιων ως άνω εξαιρέσεων (βλ. Hewlett-Packard σκέψη 48). Συνακόλουθα, διατάξεις ενσωμάτωσης της οδηγίας σε εθνικό δίκαιο κράτους μέλους, που επιφυλάσσουν υπέρ των εκδοτών των έργων των δημιουργών τμήμα της δίκαιης αποζημιώσεως που οφείλεται στους δικαιούχους, αντίκεινται στο ενωσιακό δίκαιο, εάν παράλληλα δεν υποχρεώνονται οι εκδότες να φροντίσουν ώστε, έστω και εμμέσως, οι δημιουργοί αυτοί να ωφεληθούν από το τμήμα της αποζημιώσεως, το οποίο στερούνται (βλ. Hewlett-Packard σκέψη 49). Οι παραπάνω νομολογιακές παραδοχές του ΔΕΕ προσιδιάζουν σε ένα «σύστημα επιμερισμού της δίκαιης αποζημίωσης», ήτοι σε εθνική ρύθμιση με βάση την οποία οι εκδότες συμμετέχουν με κάποιο ποσοστό στην «δίκαιη αποζημίωση» (σε «τμήμα της δίκαιης αποζημιώσεως»), ποσοστό κατά το οποίο μειώνεται αντιστοίχως η οφειλόμενη στους δημιουργούς «δίκαιη αποζημίωση» (βλ. Hewlett-Packard σκέψη 45, όπου και η οριοθέτηση του νομικού ζητήματος με βάση το τρίτο προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλε το Εφετείο Βρυξελλών, καθώς και την από 12.5.2017 απόφαση του Εφετείου Βρυξελλών, με αριθμ. πινακίου 2012/AR/3265 και αριθμ. ευρητηρίου 2017/4122, σκέψη 21). Σύστημα επιμερισμού της «δίκαιης αποζημίωσης» μεταξύ των δημιουργών και εκδοτών εντύπων ίσχυε στην Γερμανία με βάση το καταστατικό και τον εσωτερικό κανονισμό διανομής του ΟΣΔ Συγγραφέων και Εκδοτών «VG Wort», χωρίς, δηλαδή, κανένα νομοθετικό έρεισμα (βλ. Μ. Σταθόπουλο, Εκδότες εντύπων και δικαίωμα εύλογης

αμοιβής για την ελεύθερη αναπαραγωγή έργων για ιδιωτική χρήση σύμφωνα με το ενωσιακό και ελληνικό δίκαιο. Σχέση ενωσιακού και εθνικού δικαίου, ΔίΜΕΕ 2019.294, ιδίως σελ. 296).

16. Πάντως, η οδηγία δεν απαγορεύει στα κράτη μέλη να απονέμουν ορισμένα δικαιώματα ή οφέλη σε τρίτους μη δημιουργούς, όπως οι εκδότες, πλην, όμως, αναγκαία προς τούτο προϋπόθεση είναι τα δικαιώματα και τα οφέλη αυτά να μην συνεπάγονται προσβολή των δικαιωμάτων που η οδηγία αυτή παρέχει αποκλειστικώς στους δημιουργούς (βλ. την δέκατη ένατη αιτιολογική σκέψη του προοιμίου της Οδηγίας 2006/116/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 2006 για τη διάρκεια προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενικών δικαιωμάτων, καθώς και την απόφαση ΔΕΕ της 16ης Νοεμβρίου 2016, Soulier, C-301/15, EU:C:2016:878, σκέψη 48, Κ. Χριστοδούλου, Το εκδοτικό δικαίωμα προς εύλογη αμοιβή για ιδιωτική αναπαραγωγή μετά την Οδηγία 2019/790, ΔίΜΕΕ 2019.485, ιδίως σελ. 486 υπό 2.3· επίσης, βλ. υπό αυτήν την έννοια Εφετείο Βρυξελλών, ό.π., σκέψη 23). Η ευχέρεια αυτή του εθνικού νομοθέτη δεν αφορά μόνο την θέσπιση ενός πλήρους απόλυτου και αποκλειστικού συγγενικού δικαιώματος των εκδοτών, ήτοι ενός δικαιώματος με προληπτικό χαρακτήρα, ώστε να απαιτείται η προηγούμενη συγκατάθεσή τους για κάθε πράξη αναπαραγωγής, έστω και για ιδιωτική χρήση, αλλά και ενός δικαιώματος «ανταποδόσεως» ή «οικονομικής κατά κύριο λόγο φύσεως» (εφόσον το ενωσιακό δίκαιο επιτρέπει το μείζον σαφώς επιτρέπει και το έλασσον). Δηλαδή, τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίσουν είτε ένα απόλυτο και αποκλειστικό συγγενικό δικαίωμα των εκδοτών, το οποίο υπόκειται αυτοτελώς σε εξαιρέσεις ανάλογες εκείνων των άρθρων 5 § 2 στ. α' και β' της οδηγίας και προβλέπει την λήψη αυτόνομης «δίκαιης αποζημίωσης», που δεν αποτελεί τμήμα της αντίστοιχης «δίκαιης αποζημίωσης» των δημιουργών (βλ. έτσι Κ. Χριστοδούλου, ό.π., σελ. 486 - 487 υπό 2.3 και 2.4, σελ. 489 υπό 3.1), είτε ένα ειδικό ενοχικής φύσεως (σχετικό) δικαίωμα των εκδοτών με αντικείμενο την καταβολή αμοιβής (remuneration) λόγω της ζημίας, που εκείνοι υφίστανται με βάση τις προαναφερόμενες εξαιρέσεις του δικαιώματος αναπαραγωγής των δημιουργών. Οι άνω ρυθμίσεις δεν εισάγουν ένα «σύστημα επιμερισμού», αφού οι εκδότες δεν συμμετέχουν στην οφειλόμενη στους δημιουργούς «δίκαιη αποζημίωση», ούτε εισάγουν επιπλέον εξαιρέσεις ή περιορισμούς του προβλεπόμενου στο άρθρο 2 της οδηγίας δικαιώματος αναπαραγωγής των δημιουργών. Όμως, το δικαίωμα των εκδοτών, υπό την μία ή την άλλη μορφή, δεν πρέπει να αποβαίνει σε βάρος των δημιουργών, ήτοι δεν πρέπει να μειώνεται το κατά την οδηγία προσήκον ύψος της «δίκαιης αποζημίωσης» των τελευταίων (βλ. ως προς την πρώτη περίπτωση Κ. Χριστοδούλου, ό.π., σελ. 487 υπό 2.3 και ως προς την δεύτερη περίπτωση τις

Προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα, Pedro Cruz Villalón, της 11ης Ιουνίου 2015, στην υπόθεση C-572/13, EU:C:2015:389, σκέψεις 138 – 143, Εφετείο Βρυξελλών ό.π. σκέψη 23, όπου και κρίση περί του ότι ο όρος «rémunération» του βελγικού νόμου περί πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων είναι ευρύτερος του όρου «δίκαιη αποζημίωση» της οδηγίας, η δε ειδική «αμοιβή» των εκδοτών δεν μειώνει την τελευταία· πρβλ. BGH, απόφαση της 21.4.2016 - I ZR 198/13, «Verlegeranteil», ECLI:DE:BGH:2016:210416UIZR198.13.0, σκέψη 50, όπου η συμβατότητα των παραπάνω νομοθετικών ρυθμίσεων με την οδηγία θεωρείται ζήτημα «ανοιχτό», καθώς και σκέψη 51, όπου επισημαίνεται ότι στο γερμανικό δίκαιο ελλείπουν τέτοιες ρυθμίσεις και, συνεπώς, η απόδοση τμήματος της «αμοιβής» στους εκδότες στερείται οποιασδήποτε νομικής βάσης). Σημειωτέον ότι το ΔΕΕ στην υπόθεση Reprobel αποφάνθηκε υιοθετώντας κατά βάση τις σκέψεις 123 – 131 των Προτάσεων του Γενικού Εισαγγελέα και δεν υπεισήλθε στο ζήτημα της νομιμότητας εθνικής ρύθμισης περί καθιέρωσης ειδικού ενοχικού δικαιώματος των εκδοτών, διότι τούτο δεν ήταν προφανώς αναγκαίο για την απάντηση του του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος, όπως αυτό είχε διατυπωθεί από το Εφετείο Βρυξελλών.

17. Ήδη με το τιτλοφορούμενο «Αξιώσεις δίκαιης αποζημίωσης» άρθρο 16 της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/790 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Απριλίου 2019 «για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα στην ψηφιακή ενιαία αγορά και την τροποποίηση των οδηγιών 96/9/ΕΚ και 2001/29/ΕΚ» προβλέπεται ότι: «Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι, στις περιπτώσεις που ένας δημιουργός έχει μεταβιβάσει ή έχει χορηγήσει άδεια εκμετάλλευσης δικαιώματος σε εκδότη, η εν λόγω μεταβίβαση ή χορήγηση άδειας συνιστά επαρκή νομική βάση προκειμένου ο εκδότης να δικαιούται μερίδιο της αποζημίωσης για τη χρήση του έργου που πραγματοποιήθηκαν δυνάμει εξαίρεσης ή περιορισμού στο δικαίωμα το οποίο έχει μεταβιβασθεί ή για το οποίο έχει χορηγηθεί άδεια». Σύμφωνα με την εξηκοστή αιτιολογική σκέψη του προοιμίου της Οδηγίας 2019/790: «Οι εκδότες, συμπεριλαμβανομένων των εκδοτών τύπου, βιβλίων ή επιστημονικών εκδόσεων ή μουσικών εκδόσεων, συχνά λειτουργούν με βάση τη μεταβίβαση των δικαιωμάτων δημιουργού μέσω συμβατικών συμφωνιών ή νομοθετικών διατάξεων. Σε αυτό το πλαίσιο, οι εκδότες πραγματοποιούν μια επένδυση για την εκμετάλλευση των έργων που περιλαμβάνονται στις εκδόσεις τους και μπορούν σε ορισμένες περιπτώσεις να στερηθούν έσοδα όταν τα εν λόγω έργα χρησιμοποιούνται δυνάμει εξαιρέσεων ή περιορισμών, όπως αυτοί που αφορούν την ιδιωτική αντιγραφή και τη φωτοαναπαραγωγή, συμπεριλαμβανομένων των αντίστοιχων υφιστάμενων εθνικών συστημάτων για τη φωτοαναπαραγωγή στα κράτη μέλη, ή στο

πλαίσιο συστημάτων δημόσιου δανεισμού. Σε αρκετά κράτη μέλη, η αποζημίωση για τις χρήσεις δυνάμει των εν λόγω εξαιρέσεων ή περιορισμών επιμερίζεται μεταξύ των δημιουργών και των εκδοτών. Για να λαμβάνεται υπόψη αυτή η κατάσταση και να ενισχύεται η ασφάλεια δικαίου για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη, η παρούσα οδηγία επιτρέπει στα κράτη μέλη που έχουν υφιστάμενα συστήματα για τον επιμερισμό των αμοιβών μεταξύ δημιουργών και εκδοτών να τα διατηρήσουν. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τα κράτη μέλη που διέθεταν τέτοιους μηχανισμούς επιμερισμού αμοιβών πριν από την 12η Νοεμβρίου 2015, αν και σε άλλα κράτη μέλη η αμοιβή δεν επιμερίζεται και οφείλεται αποκλειστικά στους δημιουργούς σύμφωνα με τις εθνικές πολιτιστικές πολιτικές. Ενώ η παρούσα οδηγία θα πρέπει να εφαρμόζεται χωρίς διακρίσεις σε όλα τα κράτη μέλη, θα πρέπει να σέβεται τις παραδόσεις στον εν λόγω τομέα και να μην υποχρεώνει τα κράτη μέλη που επί του παρόντος δεν διαθέτουν τέτοια συστήματα επιμερισμού αμοιβών να τα εισάγουν. ... Θα πρέπει επίσης να μην επηρεάσει τις εθνικές ρυθμίσεις που σχετίζονται με τη διαχείριση των δικαιωμάτων και τα δικαιώματα αμοιβής, υπό την προϋπόθεση ότι συμμορφώνονται με το δίκαιο της Ένωσης. Θα πρέπει να επιτρέπεται σε όλα τα κράτη μέλη, χωρίς όμως να αποτελεί υποχρέωσή τους, να προβλέπουν ότι, όταν οι δημιουργοί έχουν μεταβιβάσει τα δικαιώματά τους ή έχουν χορηγήσει άδεια εκμετάλλευσης των δικαιωμάτων τους σε έναν εκδότη ή συμβάλλουν με άλλο τρόπο με τα έργα τους σε μια έκδοση και έχουν θεσπιστεί συστήματα αποζημίωσης για τη βλάβη που αυτοί υφίστανται από εξαίρεση ή περιορισμό, μεταξύ άλλων μέσω οργανισμών συλλογικής διαχείρισης οι οποίοι εκπροσωπούν από κοινού δημιουργούς και εκδότες, οι εκδότες δικαιούνται μερίδιο από αυτήν την αποζημίωση. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παραμένουν ελεύθερα να καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο οι εκδότες θα απαλλάσσονται από το βάρος τεκμηρίωσης της αξίωσής τους για αποζημίωση ή αμοιβή και να καθορίζουν τους όρους για την κατανομή της εν λόγω αποζημίωσης ή αμοιβής μεταξύ δημιουργών και εκδοτών σύμφωνα με τα εθνικά τους συστήματα».

18. Καθίσταται σαφές ότι η οδηγία 2019/790 επιτρέπει στα κράτη μέλη την θέσπιση ρυθμίσεων περί συμμετοχής των εκδοτών σε τμήμα της κατ' άρθρο 5 § 2 στ. α' και β' της οδηγίας 2001/29 «δίκαιης αποζημίωσης» των δημιουργών, χωρίς, όμως, πλέον να υποχρεώνονται οι πρώτοι να φροντίσουν ώστε, έστω και εμμέσως, οι δεύτεροι να ωφεληθούν από το τμήμα αυτό της αποζημίωσης (σύμφωνα με τον Γ. Παραμυθιώτη, Η Οδηγία 2019/790 για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα στην ψηφιακή ενιαία αγορά, ΕλλΔνη 2021.797, ιδίως σελ. 832, με την διάταξη του άρθρου 16 της παραπάνω οδηγίας «ο Ευρωπαϊός νομοθέτης “διορθώνει” την απόφαση Reprobel»). Όπως προκύπτει από την εξηκοστή αιτιολογική σκέψη του προοιμίου της οδηγίας 2019/790

το παραπάνω δικαίωμα χορηγείται στους εκδότες προς προστασία των επενδύσεών τους και ως αντιστάθμισμα των εσόδων που στερούνται από την χρησιμοποίηση των έργων δυνάμει των εξαιρέσεων της φωτοαναπαραγωγής και της ιδιωτικής αντιγραφής. Μάλιστα, από την ίδια ως άνω αιτιολογική σκέψη προκύπτει ότι ο ενωσιακός νομοθέτης αποσκοπεί στην αναδρομική νομιμοποίηση των υφιστάμενων εθνικών συστημάτων επιμερισμού της «δίκαιης αποζημίωσης» (βλ. Κ. Χριστοδούλου, ό.π., σελ. 491 υπό 5.2, Γ. Παραμυθιώτη, ό.π., σελ. 832).

19. Το άρθρο 18 ν. 2121/1993 υπό την αρχική του διατύπωση όριζε τα εξής: «1. Με την επιφύλαξη των επόμενων παραγράφων επιτρέπεται, χωρίς την άδεια του δημιουργού και χωρίς αμοιβή, η αναπαραγωγή ενός έργου, που έχει νομίμως δημοσιευθεί εφόσον η αναπαραγωγή γίνεται για ιδιωτική χρήση εκείνου που την κάνει. Δεν αποτελεί ιδιωτική χρήση η χρήση στο πλαίσιο μιας επιχείρησης ή μιας υπηρεσίας ή ενός οργανισμού. ... 3. Εάν για την ελεύθερη αναπαραγωγή του έργου χρησιμοποιούνται τεχνικά μέσα, όπως συσκευές εγγραφής ήχου ή εικόνας ή ήχου και εικόνας, μαγνητικές ταινίες ή άλλοι υλικοί φορείς πρόσφοροι για την αναπαραγωγή ήχου ή εικόνας ή ήχου και εικόνας, φωτοτυπικά μηχανήματα, χαρτί κατάλληλο για φωτοτυπίες ή ηλεκτρονικοί υπολογιστές, οφείλεται εύλογη αμοιβή στο δημιουργό του έργου και σε δικαιούχους συγγενικών δικαιωμάτων. Η αμοιβή ορίζεται σε 6% της αξίας των συσκευών εγγραφής ήχου ή εικόνας ή ήχου και εικόνας και των μαγνητικών ταινιών ή άλλων υλικών φορέων, 4% της αξίας των φωτοτυπικών συσκευών και του χαρτιού κατάλληλου για φωτοτυπίες και 2% της αξίας των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Σε κάθε περίπτωση, ο υπολογισμός γίνεται κατά την εισαγωγή ή τη διάθεση από το εργοστάσιο ή τη χονδρική ή λιανική πώληση. Η αμοιβή καταβάλλεται από τους παραγωγούς ή τους εισαγωγείς ή τους εμπόρους των αντικειμένων αυτών και σημειώνεται στο τιμολόγιο, εισπράττεται δε από οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης, που καλύπτουν εν όλω ή εν μέρει την ενδιαφερόμενη κατηγορία δικαιούχων, οι οποίοι και επιλέγουν τον οφειλέτη. Η αμοιβή που εισπράττεται από την παραγωγή ή την εισαγωγή ή την πώληση φωτοτυπικών μηχανημάτων, χαρτιού κατάλληλου για φωτοτυπίες και ηλεκτρονικών υπολογιστών κατανέμεται εξ ημισείας μεταξύ των πνευματικών δημιουργών και των εκδοτών εντύπων». Το άρθρο 18 ν. 2121/1993 εντάσσεται στο τιτλοφορούμενο «Περιορισμοί του περιουσιακού δικαιώματος» κεφάλαιο τέταρτο του άνω νόμου και σύμφωνα με την οικεία Εισηγητική Έκθεση «αντιμετωπίζει το μεγάλο πρόβλημα που γεννιέται για την πνευματική ιδιοκτησία από τις τεχνικές εφευρέσεις, που διευκολύνουν την αναπαραγωγή του έργου (φωτοτυπίες, αποθήκευση σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές, μαγνητοταινίες, κλπ.) σε βαθμό ώστε να βάζουν σε κίνδυνο την πνευματική ιδιοκτησία αδειάζοντάς την από κάθε ουσιαστικό περιεχόμενο. Γιατί αν από ένα αντίτυπο μπορούν να

αναπαραχθούν άπειρα (έστω σε χώρους που θεωρούνται ιδιωτικοί, δηλαδή χωρίς να πρόκειται για κασετοπειρατεία ή για πειρατική αναπαραγωγή αντιτύπου, που προϋποθέτουν εμπορία του προϊόντος της αναπαραγωγής), τότε φανερό είναι ότι οι πωλήσεις αντιτύπων θα περιοριστούν στο ελάχιστο, ότι κανένας δημιουργός δεν θα εισπράττει δικαιώματα, αλλά και κανένας εκδότης δεν θα εξακολουθήσει ένα επάγγελμα οικονομικά απρόσφορο» (βλ. Εισηγητική Έκθεση ν. 2121/1993 σελ. 3 και 4 υπό V).

20. Με το άρθρο 14 § 1 ν. 3049/2002 (ΦΕΚ Α΄ 212/10.9.2002) η παράγραφος 3 του άρθρου 18 ν. 2121/1993 αντικαταστάθηκε ως εξής: «3. Εάν για την ελεύθερη αναπαραγωγή του έργου χρησιμοποιούνται τεχνικά μέσα, ήτοι συσκευές εγγραφής ήχου ή εικόνας ή ήχου και εικόνας, συσκευές ή εξαρτήματα μη ενσωματωμένα ή ενσωματώσιμα στην κύρια μονάδα ηλεκτρονικών υπολογιστών που λειτουργούν σε συνάρτηση με αυτούς και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την ψηφιακή αντιγραφή ή για την ψηφιακή μετεγγραφή από ή προς αναλογικά μέσα (εξαιρουμένων των εκτυπωτών), μαγνητικές ταινίες ή άλλοι υλικοί φορείς πρόσφοροι για την αναπαραγωγή ήχου ή εικόνας ή ήχου και εικόνας, συμπεριλαμβανομένων των υλικών φορέων ψηφιακής αντιγραφής όπως CD-RW, CD-R, φορητοί οπτικοί μαγνητικοί δίσκοι χωρητικότητας άνω των 100 εκατομμυρίων ψηφίων (άνω των 100 Mby-tes), αποθηκευτικά μέσα/δισκέτες κάτω των 100 εκατομμυρίων ψηφίων (κάτω των 100 Mbytes) φωτοτυπικά μηχανήματα, χαρτί κατάλληλο για φωτοτυπίες, οφείλεται εύλογη αμοιβή στο δημιουργό του έργου και στους κατά την παρούσα διάταξη δικαιούχους συγγενικών δικαιωμάτων, εξαιρουμένων των προς εξαγωγή ειδών. Η αμοιβή ορίζεται σε 6% της αξίας των συσκευών εγγραφής ήχου ή εικόνας ή ήχου και εικόνας, συμπεριλαμβανομένων και των συσκευών ή εξαρτημάτων μη ενσωματωμένων ή μη ενσωματώσιμων στην κύρια μονάδα του ηλεκτρονικού υπολογιστή (εκτός από σαρωτές), των μαγνητικών ταινιών ή άλλων υλικών φορέων πρόσφορων για την αναπαραγωγή ήχου ή εικόνας ή ήχου και εικόνας καθώς και των υλικών φορέων ψηφιακής αντιγραφής εκτός από τα αποθηκευτικά μέσα/δισκέτες κάτω των 100 εκατομμυρίων ψηφίων (κάτω των 100 Mbytes) και σε 4% της αξίας των φωτοτυπικών συσκευών, των σαρωτών, του χαρτιού κατάλληλου για φωτοτυπίες και των αποθηκευτικών μέσων (δισκέτες) χωρητικότητας κάτω των 100 εκατομμυρίων ψηφίων (κάτω των 100Mbytes). Σε κάθε περίπτωση ο υπολογισμός της αξίας γίνεται κατά την εισαγωγή ή τη διάθεση από το εργοστάσιο. Η αμοιβή καταβάλλεται από τους εισαγωγείς ή από τους παραγωγούς των αντικειμένων αυτών και σημειώνεται στο τιμολόγιο, εισπράττεται δε από οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης που λειτουργούν με έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού και καλύπτουν εν όλω ή εν μέρει την ενδιαφερόμενη κατηγορία των δικαιούχων. Η αμοιβή που εισπράττεται από την εισαγωγή ή την παραγωγή φωτοτυπικών μηχανημάτων, χαρτιού κατάλληλου για φωτοτυπίες,

αποθηκευτικών μέσων (δισκετών) κάτω των 100 εκατομμυρίων ψηφίων και σαρωτών (4%) κατανέμεται εξ ημισείας μεταξύ των πνευματικών δημιουργών και των εκδοτών εντύπων. Η αμοιβή που εισπράττεται από την εισαγωγή ή την παραγωγή των συσκευών εγγραφής και υλικών φορέων ήχου ή εικόνας ή ήχου και εικόνας, των συσκευών και εξαρτημάτων μη ενσωματωμένων στην κύρια μονάδα ηλεκτρονικών υπολογιστών (6%), καθώς και των υλικών φορέων ψηφιακής αντιγραφής εκτός από τα αποθηκευτικά μέσα (δισκέτες) κάτω των 100 εκατομμυρίων ψηφίων, κατανέμεται κατά 55% στους πνευματικούς δημιουργούς, 25% στους ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες και 20% στους παραγωγούς γραμμένων μαγνητικών ταινιών ή άλλων γραμμένων υλικών φορέων ήχου ή εικόνας ή ήχου και εικόνας». Με το άρθρο 10 § 33α' εδ. τελ. ν. 3207/2003 (ΦΕΚ Α' 302/24.12.2003) προστέθηκε στο τέλος της παραγράφου 3 το εξής εδάφιο: «Στην έννοια των "φωτοτυπικών μηχανημάτων ή συσκευών" συμπεριλαμβάνεται και κάθε πολυμηχάνημα το οποίο έχει τη δυνατότητα φωτοαντιγραφικής αναπαραγωγής», ενώ με την διάταξη του άρθρου 46 § 8 Ν. 3905/2010 (ΦΕΚ Α' 219/23.12.2010) αντικαταστάθηκε η λέξη «ήτοι» του πρώτου εδαφίου της ίδιας παραγράφου από τη λέξη «όπως». Η παράγραφος 3 του άρθρου 18 ν. 2121/1993 ίσχυσε με το προπαρατιθέμενο περιεχόμενο έως την αντικατάστασή της με το άρθρο 54 § 2 Ν. 4481/2017 (ΦΕΚ Α' 100/20.7.2017). Οι κάτωθι σκέψεις αναφέρονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 18 ν. 2121/1993, όπως ίσχυσε μετά την αντικατάστασή της με το άρθρο 14 § 1 ν. 3049/2002 και πριν την αντικατάστασή της με το άρθρο 54 § 2 Ν. 4481/2017.

21. Στο ν. 2121/1993 δεν προβλέπεται απόλυτο και αποκλειστικό δικαίωμα των εκδοτών να επιτρέπουν ή απαγορεύουν την αναπαραγωγή των εντύπων τους, εκτεινόμενο και στο πεδίο της ιδιωτικής αναπαραγωγής [βλ. ως προς το άρθρο 51 ν. 2121/1993 σε Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 51, 8/Κυπρούλη, Δ. Καλλινίκου, Η απόφαση ΔΕΕ Reprobel επί της εύλογης αμοιβής («δίκαιης αποζημίωσης») για αναπαραγωγή έργων προς ιδιωτική χρήση και οι σχέσεις εκδοτών και δημιουργών, ΧρΙΔ 2019.321, ιδίως σελ. 325, Μ. - Θ. Μαρίνο, Διερεύνηση της συμφωνίας του άρθρου 18 παρ. 3 του ν. 2121/1993 (δικαίωμα συμμετοχής εκδότη στην εύλογη αμοιβή) προς το ενωσιακό δίκαιο, ΧρΙΔ 2019.65, ιδίως σελ. 73]. Παρέπεται ότι, δεν μπορεί να γίνει λόγος για νόμιμη άδεια, ούτε, αντιστοίχως, η αποδιδόμενη στους εκδότες «εύλογη αμοιβή» του άρθρου 18 § 3 ν. 2121/1993 δύναται να θεωρηθεί ως «δίκαιη αποζημίωσή» τους λόγω της βλάβης που υφίστανται από την ιδιωτική αναπαραγωγή των εντύπων τους (βλ. Μ. - Θ. Μαρίνο, ό.π., σελ. 73, Δ. Καλλινίκου, ό.π., σελ. 325).

22. Από την διάταξη του άρθρου 18 § 3 εδ. α' ν. 2121/1993 («Εάν για την ελεύθερη αναπαραγωγή του έργου χρησιμοποιούνται τεχνικά μέσα, ήτοι ..., οφείλεται εύλογη αμοιβή στο δημιουργό του έργου και στους κατά την παρούσα διάταξη δικαιούχους συγγενικών

δικαιωμάτων»· παρεμφερής η διατύπωση του άρθρου 59 εδ. α' του βελγικού νόμου της 30ής Ιουνίου 1994 περί πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων) προκύπτει ότι ο νομοθέτης συγκαταλέγει στους δικαιούχους της «εύλογης αμοιβής» όχι μόνο τους δημιουργούς, αλλά και τους αναφερόμενους κατωτέρω στην ίδια παράγραφο δικαιούχους συγγενικών δικαιωμάτων, δηλαδή τους εκδότες εντύπων, τους ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες, τους παραγωγούς φωνογραφημάτων και τους παραγωγούς οπτικοακουστικών έργων. Μάλιστα, από την ίδια ως άνω διατύπωση προκύπτει ότι θεσπίζονται αυτοτελή ενοχικά δικαιώματα, υπό την έννοια ότι όλοι οι ρητώς αναφερόμενοι δικαιούχοι συγγενικών δικαιωμάτων δεν συμμετέχουν στην αντίστοιχη «εύλογη αμοιβή» των δημιουργών, ούτε, συνεπώς, η ανεξάρτητη αξίωσή τους μειώνει το ύψος της τελευταίας (βλ. Μ. Σταθόπουλο, *ό.π.*, σελ. 298). Βέβαια, οι λοιποί - πλην των εκδοτών - δικαιούχοι συγγενικών δικαιωμάτων ανήκουν στους περιοριστικώς απαριθμούμενους στο άρθρο 2 της οδηγίας δικαιούχους του δικαιώματος αναπαραγωγής, ως προς τους οποίους η προβλεπόμενη στο άρθρο 18 § 3 ν. 2121/1993 «εύλογη αμοιβή» ταυτίζεται με την αποδοτέα βάσει της οδηγίας «δίκαιη αποζημίωση», που - ως προελέχθη - δεν μειώνει την «δίκαιη αποζημίωση» των δημιουργών της οικείας κατηγορίας. Όμως, τούτο δεν αναιρεί την σαφή βούληση του Έλληνα νομοθέτη να προσνείμει στους εκδότες εντύπων ένα ειδικό δικαίωμα ενοχικής φύσεως, που αποσκοπεί στην προστασία των επενδύσεών τους και στην αποκατάσταση της περιουσιακής τους βλάβης από τις πράξεις ελεύθερης αναπαραγωγής, και το οποίο, εφόσον δεν ευρίσκει έρεισμα σε διάταξη ενωσιακού δικαίου, έχει καθαρά εθνικό χαρακτήρα (βλ. Μ. Σταθόπουλο, *ό.π.*, σελ. 298· σε «ενοχική αξίωση υπέρ των εκδοτών» αναφέρεται ο Μ. - Θ. Μαρίνος, *ό.π.*, σελ. 68). Έτσι, το άρθρο 18 § 3 ν. 2121/1993 δεν εισάγει ένα «σύστημα επιμερισμού της δίκαιης αποζημίωσης» (η κρίση περί του χαρακτήρα της εθνικής ρύθμισης εναπόκειται στο Δικαστήριο τούτο, βλ. Pedro Cruz Villalón, *ό.π.*, σκέψη 137). Πράγματι, εάν ο νομοθέτης επιθυμούσε να λαμβάνουν οι εκδότες εντύπων τμήμα της εύλογης αμοιβής των δημιουργών, τότε θα υιοθετούσε διαφορετική διατύπωση και θα διέκρινε σαφώς τους πρώτους από τις λοιπές - αναφερόμενες στην ίδια παράγραφο - κατηγορίες δικαιούχων συγγενικών δικαιωμάτων. Σημειωτέον ότι ο όρος «εύλογη αμοιβή» έχει σαφώς ευρύτερο εννοιολογικό περιεχόμενο από τον όρο «δίκαιη αποζημίωση» (βλ. Εφετείο Βρυξελλών, *ό.π.*, σκέψη 23, Μ. Σταθόπουλο, *ό.π.*, σελ. 296, πρβλ. σχετική επισήμανση στις Προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα, Maciej Szpunar, στην υπόθεση C-470/14, EU:C:2016:24, σκέψη 24) και συμπεριλαμβάνει τόσο την τελευταία, όσον αφορά τους δικαιούχους του δικαιώματος αναπαραγωγής κατ' άρθρο 2 της οδηγίας, όσο και την «αμοιβή» («remuneration») των εκδοτών εντύπων βάσει του αναγνωριζόμενου από το εθνικό δίκαιο *suī generis* δικαιώματος (βλ. Μ. Σταθόπουλο, *ό.π.*, σελ. 297, πρβλ. Εφετείο Βρυξελλών,

ό.π., σκέψη 23). Κατόπιν τούτων, ο ορισμός ενιαίου ποσοστού «εύλογης αμοιβής» στο άρθρο 18 § 3 ν. 2121/1993, η οποία κατανέμεται ισομερώς στους δημιουργούς και τους εκδότες εντύπων, δεν συνεπάγεται την μείωση της οφειλόμενης στους πρώτους «δίκαιης αποζημίωσης», αλλά απλώς προσαρξάνει την τελευταία κατά την συνεισπραττόμενη «αμοιβή» των εκδοτών εντύπων (πρβλ. Εφετείο Βρυξελλών, ό.π., σκέψη 23). Άλλωστε, ο Έλληνας νομοθέτης όρισε το προαναφερόμενο ενιαίο ποσοστό στο πλαίσιο της ευρείας διακριτικής ευχέρειας που διέθετε ως προς τον καθορισμό του ύψους της δίκαιης αποζημίωσης των δημιουργών.

23. Τα ενοχικά περιουσιακά δικαιώματα και ειδικότερα οι απαιτήσεις, είτε αναγνωρισμένες με δικαστική ή διαιτητική απόφαση, είτε απλώς γεννημένες κατά το εθνικό δίκαιο, εφόσον υπάρχει νόμιμη προσδοκία, με βάση το ισχύον, έως την προσφυγή στο δικαστήριο, δίκαιο, ότι μπορούν να ικανοποιηθούν δικαστικά, εμπίπτουν στην έννοια της «περιουσίας» του άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), που κυρώθηκε (μαζί με τη Σύμβαση) με το Ν.Δ. 53/1974 και έχει, σύμφωνα με το άρθρο 28 § 1 του Συντάγματος, αυξημένη έναντι των κοινών νόμων τυπική ισχύ {βλ. ΟΛΑΠ 40/1998 ΕΕμπΔ 1999.28· Κορεcký κατά Σλοβακίας [Τμ. Ευρείας Σύνθεσης], αρ. 44912/98, § 35, ΕΔΔΑ 2004, CE:ECHR:2004:0928JUD004491298}, αλλά και στην έννοια της ιδιοκτησίας του άρθρου 17 Συντάγματος (βλ. ΟΛΑΠ 6/2007 ΔΕΕ 2007.789). Συνεπώς, οι αξιώσεις τόσο των δημιουργών, όσο και των εκδοτών εντύπων, οι οποίες έχουν γεννηθεί ευθέως από το άρθρο 18 § 3 ν. 2121/1993, όπως η παράγραφος 3 ίσχυε μετά την αντικατάστασή της με το άρθρο 14 § 1 ν. 3049/2002 και έως την αντικατάστασή της με το άρθρο 54 § 2 Ν. 4481/2017, χωρίς να εξαρτώνται από όρους, αιρέσεις ή προθεσμίες, προστατεύονται από τις παραπάνω υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις (πρβλ. ΟΛΑΠ 6/2007 ό.π.).

24. Στην προκείμενη περίπτωση, οι ενάγοντες εκθέτουν ότι είναι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης και προστασίας των περιουσιακών δικαιωμάτων δημιουργών, και ειδικότερα ο πρώτος των δημιουργών έργων των εικαστικών τεχνών και ο δεύτερος των φωτογράφων. Ότι ο εναγόμενος είναι οργανισμός συλλογικής διαχείρισης και προστασίας των περιουσιακών δικαιωμάτων των δημιουργών έργων του λόγου και των εκδοτών εντύπων. Ότι οι διάδικοι λειτουργούν με έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού. Ότι οι δικαιούχοι, τους οποίους οι ενάγοντες εκπροσωπούν, έχουν μεταβιβάσει σε αυτούς καταπιστευτικώς, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα της εύλογης αμοιβής του άρθρου 18 § 3 ν. 2121/1993. Ότι οι διάδικοι και ο ΟΣΔ δικαιωμάτων δημιουργών θεατρικού ρεπερτορίου «Θ» είχαν ρυθμίσει δυνάμει του από 15.7.2004 ιδιωτικού συμφωνητικού την κατανομή και διαχείριση της εύλογης αμοιβής ποσοστού 4% της αξίας των φωτοτυπικών συσκευών,

συμπεριλαμβανομένων των πολυμηχανημάτων, των σαρωτών, του χαρτιού κατάλληλου για φωτοτυπίες και των αποθηκευτικών μέσων (δισκέτες) χωρητικότητας κάτω των 100 εκατομμυρίων ψηφίων (κάτω των 100Mbytes). Ότι το άρθρο 18 § 3 ν. 2121/1993 αντίκειται στην οδηγία, επειδή η εύλογη αμοιβή επιμερίζεται μεταξύ των δημιουργών και των εκδοτών εντύπων, καίτοι οι τελευταίοι δεν συμπεριλαμβάνονται στους δικαιούχους του δικαιώματος αναπαραγωγής του άρθρου 2 της οδηγίας. Ότι από 22.12.2002, ήτοι την απώτατη ημερομηνία συμμόρφωσης των κρατών μελών, η ρύθμιση περί επιμερισμού της εύλογης αμοιβής τυγχάνει ανεφάρμοστη, ως αντικείμενη στην οδηγία, καθώς και στο άρθρο 17 Συντάγματος. Ότι, άλλως, επιβάλλεται η συστατική ερμηνεία του άρθρου 18 § 3 ν. 2121/1993. Ότι ο εναγόμενος έχει εισπράξει το χρονικό διάστημα από 23.12.2002 έως και 21.7.2016 το ήμισυ της εύλογης αμοιβής σύμφωνα το άρθρο 18 § 3 ν. 2121/1993, η οποία, όμως, έπρεπε να διανεμηθεί μόνον μεταξύ των δημιουργών. Ότι οι διάδικοι και ο ΟΣΔ δικαιωμάτων δημιουργών θεατρικού ρεπερτορίου «Θ» συνυπέγραψαν το από 22.7.2016 ιδιωτικό συμφωνητικό περί τροποποίησης και κωδικοποίησης του ανωτέρω από 15.7.2004 ιδιωτικού συμφωνητικού, όπου ο μεν εναγόμενος δήλωσε ότι δεν αναγνωρίζει, ούτε συνομολογεί την μη ύπαρξη του δικαιώματος των εκδοτών να συμμετέχουν στην είσπραξη και διανομή της εύλογης αμοιβής, οι δε λοιποί συμβαλλόμενοι δήλωσαν ότι δεν συνομολογούν οποιοδήποτε δικαίωμα των εκδοτών να εισπράττουν μερίδιο από την εύλογη αμοιβή, ούτε συνομολογούν οποιαδήποτε κατανομή μεταξύ των επιμέρους κοινωνών του δικαιώματος μέχρι την οριστική διευθέτηση του ζητήματος. Ότι οι συμβαλλόμενοι κατέγραψαν σε παράρτημα, που επισύναψαν στο από 22.7.2016 ιδιωτικό συμφωνητικό, τα εισπραχθέντα από τον εναγόμενο και διεκδικούμενα από τους ενάγοντες ποσά της εύλογης αμοιβής του χρονικού διαστήματος από 23.12.2002 έως και 21.7.2016. Ότι με βάση αυτήν την καταγραφή ο εναγόμενος οφείλει να αποδώσει σε έκαστο των εναγόντων το ποσό των 1.181.610,23 ευρώ.

25. Με το ως άνω περιεχόμενο οι ενάγοντες ζητούν: α) να αναγνωρισθεί ότι οι εκδότες εντύπων δεν ήταν συνδικαιούχοι της εύλογης αμοιβής επί των προαναφερόμενων μέσων αναπαραγωγής κατά το χρονικό διάστημα από 22.12.2002 έως 22.7.2016 και, συνακόλουθα, να αναγνωρισθεί ότι τα ποσοστά της εύλογης αμοιβής πρέπει να αναπροσαρμοσθούν με βάση το από 22.7.2016 ιδιωτικό συμφωνητικό κατά τα αναλυτικότερα στην αγωγή εκτιθέμενα, και β) να αναγνωρισθεί ότι ο εναγόμενος υποχρεούται να καταβάλει σε έκαστο των εναγόντων το ποσό των 1.181.610,23 ευρώ πλέον Φ.Π.Α. Τέλος, ζητούν να καταδικασθεί ο εναγόμενος στην δικαστική τους δαπάνη.

26. Με το προαναφερόμενο περιεχόμενο και αιτήματα η αγωγή παραδεκτώς εισάγεται για να συζητηθεί κατά την τακτική διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου (άρθρα

18, 25 § 2 ΚΠολΔ, 3 § 26α ν. 2479/1997 σε συνδυασμό με το άρθρο 2.Β.ΙΙΙ του Κανονισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας του Πρωτοδικείου Αθηνών, που δημοσιεύθηκε στο Φ.Ε.Κ. Β' 366/17.2.2016), είναι, όμως, απορριπτέα ως νόμω αβάσιμη, διότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 18 § 3 ν. 2121/1993 συμμετοχή των εκδοτών εντύπων στην «εύλογη αμοιβή» αντιστοιχεί στην «αμοιβή» («remuneration») βάσει του αναγνωριζόμενου από το εθνικό δίκαιο *suī generis* σχετικού δικαιώματός τους και δεν μειώνει την συνεισπραττόμενη «δίκαιη αποζημίωση» των δημιουργών. Επικουρικώς, ακόμα και εάν ήθελε θεωρηθεί ότι το άρθρο 18 § 3 ν. 2121/1993 εισάγει σύστημα επιμερισμού της δίκαιης αποζημίωσης, επισημαίνεται ότι: α) το σύστημα αυτό δεν αντίκειται στα άρθρα 2 και 5 § 2 στ. α' και β' της οδηγίας 2001/29, καθώς έχει νομιμοποιηθεί αναδρομικά μετά την έκδοση της οδηγίας 2019/790, και β) ακόμα και εάν δεν γινόταν δεκτή η αναδρομική νομιμοποίηση της ρύθμισης του άρθρου 18 § 3 ν. 2121/1993, το Δικαστήριο δεν δύναται να ερμηνεύσει το τελευταίο σύμφωνα με τον προτεινόμενο από τους ενάγοντες τρόπο, αφού η ολική ή μερική αποστέρηση των εκδοτών εντύπων από το δικαίωμά τους στην λήψη της «εύλογης αμοιβής» ή η επιβολή σε αυτούς υποχρέωσης να φροντίσουν, ώστε, έστω και εμμέσως, να ωφεληθούν οι δημιουργοί από το συγκεκριμένο τμήμα της «εύλογης αμοιβής», συνιστά απαγορευμένη *contra legem* ερμηνεία του εθνικού δικαίου, ούτε δύναται να το παραμερίσει στο πλαίσιο της επίδικης διαφοράς μεταξύ ιδιωτών και να εφαρμόσει αυτό καθαυτό το άρθρο 5 § 2 στ. α' και β' της οδηγίας 2001/29, έστω σε συνδυασμό με το άρθρο 17 § 2 του Χάρτη. Τέλος, το άρθρο 18 § 3 ν. 2121/1993 δεν δύναται να παραμερισθεί με βάση τα άρθρα 17 Σ και 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, διότι αυτά προστατεύουν τις γεννημένες ενοχικές απαιτήσεις όχι μόνο των δημιουργών, αλλά και των εκδοτών εντύπων.

ΙΙΙ. 1. Κατά το άρθρο 80 ΚΠολΔ εάν σε δίκη που εκκρεμεί μεταξύ άλλων τρίτος έχει έννομο συμφέρον να νικήσει κάποιος διάδικος, έχει δικαίωμα, μέχρι την έκδοση αμετάκλητης αποφάσεως, να ασκήσει πρόσθετη παρέμβαση για να τον υποστηρίξει. Ο προσθέτως παρεμβαίνων προσέρχεται στη δίκη όχι για να ζητήσει δικαστική προστασία έναντι των αρχικών διαδίκων, αλλά για να υποστηρίξει απλώς τις αιτήσεις του ενός από τους δύο· δεν διευρύνει λοιπόν τα υποκειμενικά όρια της εκκρεμούς δίκης και δεν προσλαμβάνει την ιδιότητα του κύριου διαδίκου, εκτός εάν ανέλαβε τη δίκη κατ' άρθρο 85 ΚΠολΔ. Εναντίον του δεν υποβάλλονται αιτήσεις, σε βάρος του δεν επιδικάζεται (ούτε αποδικάζεται) κάτι, ούτε καν τα έξοδα της κύριας δίκης (βλ. Ν. Νίκα, Πολιτική Δικονομία, τόμ. 1, 2η έκδ., 2020, § 29, σ. 437). Εξάλλου, από τον συνδυασμό της διάταξης αυτής με εκείνη του άρθρου 68 του ίδιου Κώδικα προκύπτει ότι απαραίτητη προϋπόθεση για την άσκηση πρόσθετης παρέμβασης είναι η ύπαρξη έννομου συμφέροντος, το οποίο πρέπει να

προσδιορίζεται στο δικόγραφο της παρέμβασης κατά την ρητή διάταξη του άρθρου 81 § 1 εδαφ. β' ΚΠολΔ. Έννομο συμφέρον προς παρέμβαση υφίσταται όταν με αυτήν μπορεί να προστατευθεί δικαίωμα του παρεμβαίνοντος ή να αποτραπεί η δημιουργία σε βάρος του νομικής υποχρέωσης. Πρέπει, όμως, αυτά είτε να απειλούνται από τη δεσμευτικότητα ή την εκτελεστότητα της αποφάσεως που θα εκδοθεί, είτε να υπάρχει κίνδυνος προσβολής τους από τις αντανakλαστικές συνέπειές της (βλ. ΟΛΑΠ 12/2013 ΧριΔ 2013.587). Κριτήριο επομένως για τη θεμελίωση του έννομου συμφέροντος αποβαίνουν οι δυσμενείς εις βάρος του παρεμβαίνοντος συνέπειες της αποφάσεως, δηλαδή του δεδικασμένου, της εκτελεστότητας και της διαπλαστικής ενέργειας. Έτσι, δεν αρκεί η επίκληση από τον προσθέτως παρεμβαίνοντα, γενικότερων ηθικών ή κοινωνικών ή απλώς οικονομικών συμφερόντων, αλλά απαιτείται η έκβαση της δίκης, στην οποία παρεμβαίνει, να θίγει *in concreto* από της απόψεως του πραγματικού και νομικού ζητήματος τα έννομα συμφέροντά του (βλ. ΟΛΑΠ 5/2003 ΕλλΔνη 2003.397, Ν. Νίκα, *ό.π.*, σ. 440).

2. Στην προκείμενη περίπτωση, οι προσθέτως παρεμβαίνοντες με την με αριθμό κατάθεσης 58120/2161/15.6.2018 πρόσθετη υπέρ του εναγομένου παρέμβασή τους εκθέτουν ότι εκπροσωπούν τους περισσότερους στην Ελλάδα επιχειρηματίες εκδότες βιβλίων και έχουν ως καταστατικό σκοπό την προστασία των επαγγελματικών συμφερόντων των μελών τους. Ότι με την με αριθμό κατάθεσης 37219/1459/2018 αγωγή τους οι ενάγοντες ΟΣΔ ζητούν να αναγνωρισθεί, αφενός μεν ότι οι εκδότες εντύπων δεν ήταν συνδικαιούχοι της εύλογης αμοιβής, αφετέρου ότι ο εναγόμενος – υπέρ ου η πρόσθετη παρέμβαση υποχρεούται να καταβάλει σε έκαστο των εναγόντων - καθ' ών η πρόσθετη παρέμβαση το ποσό των 1.181.610,23 ευρώ. Ότι η ευδοκίμηση της αγωγής θα επιφέρει σημαντικές αρνητικές οικονομικές συνέπειες στις εκδοτικές επιχειρήσεις – μέλη τους.

3. Περαιτέρω, οι προσθέτως παρεμβαίνοντες με την με αριθμό κατάθεσης 58138/2163/15.6.2018 πρόσθετη υπέρ του εναγομένου παρέμβασή τους εκθέτουν ότι εκπροσωπούν τους περισσότερους στην Ελλάδα λογοτεχνικούς συγγραφείς, ποιητές και λογοτεχνικούς μεταφραστές και έχουν ως καταστατικό σκοπό την προστασία των επαγγελματικών συμφερόντων των μελών τους. Ότι με την με αριθμό κατάθεσης 37219/1459/2018 αγωγή τους οι ενάγοντες ΟΣΔ ζητούν να αναγνωρισθεί, αφενός μεν ότι οι εκδότες εντύπων δεν ήταν συνδικαιούχοι της εύλογης αμοιβής, αφετέρου ότι ο εναγόμενος – υπέρ ου η πρόσθετη παρέμβαση υποχρεούται να καταβάλει σε έκαστο των εναγόντων - καθ' ών η πρόσθετη παρέμβαση το ποσό των 1.181.610,23 ευρώ. Ότι η ευδοκίμηση της αγωγής θα επιφέρει σημαντικές αρνητικές οικονομικές συνέπειες στις εκδοτικές επιχειρήσεις με άμεση επίπτωση στην εκδοτική παραγωγή και στο εισόδημα που εισπράττουν οι συγγραφείς από τους εκδότες.

4. Η πρώτη ως άνω πρόσθετη παρέμβαση είναι τυπικά παραδεκτή (άρθρα 68, 80, 81 § 1, 111 και 215 § 1 ΚΠολΔ), απορριπτομένου του σχετικού περί του αντιθέτου ισχυρισμού των εναγόντων - καθ' ών η πρόσθετη παρέμβαση, δεδομένου ότι η έκβαση της δίκης θίγει *in concreto* από της απόψεως του πραγματικού και νομικού ζητήματος τα έννομα συμφέροντα των μελών του. Αντίθετα, η δεύτερη πρόσθετη παρέμβαση είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη ελλείπει έννομου συμφέροντος, δεδομένου ότι τα εκτιθέμενα σε αυτήν πραγματικά περιστατικά δεν συγκροτούν την έννοια του εννόμου συμφέροντος, όπως αυτή έχει διατυπωθεί παραπάνω.

IV. Τέλος, πρέπει να συμψηφισθούν τα έξοδα των διαδικών εν όλω κατ' άρθρο 179 ΚΠολΔ, διότι η ερμηνεία των κανόνων δικαίου που εφαρμόστηκαν ήταν ιδιαίτερα δυσχερής.